

PATVIRTINTA
Rokiškio lopšelio-darželio „Pumpurėlis“
direktorius 2017 m. rugsėjo 14 d. įsakymu
Nr. V-222

ROKIŠKIO LOPŠELIO-DARŽELIO „PUMPURĖLIS“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo mokyklos tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017m. kovo 22d. įsakymu Nr. V190; Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu 2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685; Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V-625 „Dėl rekomendacijų mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje patvirtinimo“.
2. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo mokyklos tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dviasiskai ir fiziškai sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškoms, aplinką.
3. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu, grupės, ugdymo įstaigos, šeimos lygmeniu mokykloje.
4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:
 - 4.1. kiekvienas įstaigos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas įstaigos darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti ir jas stabdyti;
 - 4.2. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžių ir pareigas bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ir patyčias amžių ir pareigas.
 - 4.3. Visi mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su mokyklos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarka pasirašytinai. Ugdytinių tėvai su tvarka, reglamentuota apraše, turi būti supažindinti tėvų susirinkimo metu ir patvirtinti tai savo parašu.
5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:
 - 5.1. Smurtas prieš vaiką – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai.
 - 5.2. Išskiriamos šios smurto formos: fizinis smurtas (mušimas, purtymas, tampymas ir kt.), psichologinis smurtas (atstūmimas, fizinis ir emocinis apleistumas, ignoravimas ir kt.), seksualinis smurtas (seksualiniai santykiai, lytinių organų demonstravimas vaikams ir kt.), nepriežiūra (fizinis apleistumas, kai netenkinami vaiko fiziologiniai ir higienos poreikiai, emocinis apleistumas, kai nebendraujama su vaiku, socialinis apleistumas, kai nesirūpinama vaiko išsilavinimu).
 - 5.3. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.
 - 5.4. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

- 5.4.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;
- 5.4.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;
- 5.4.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.
- 5.4.4. kibernetinės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.
- 6. Patyčių dalyviai:
 - 6.1. patyčias patiriantis vaikas – vaikas, iš kurio yra tyčiojama.
 - 6.2. besityčiojantysis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.
 - 6.3. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi bet kuris bendruomenės narys.
 - 6.4. patyčių stebėtojas – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie patyčias.
- 7. Mokykloje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:
 - 7.1. ugdytinių prieš ugdytinius;
 - 7.2. švietimo įstaigų darbuotojų prieš ugdytinius;
 - 7.3. ugdytinių prieš švietimo į staigų darbuotojus;
 - 7.4. švietimo įstaigų darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;
 - 7.5. ugdytinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš vaikus, mokytojus.
- 8. Prevencija suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnis. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

II. MOKYKLOS VEIKLA IR VALDYMAS

- 9. Atsakomybė: mokyklos vadovas atsako už rekomendacijų įgyvendinimą mokykloje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi mokyklos vaiko gerovės komisija;
- 10. Vertybės: mokykla puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų mokyklos darbuotojų elgesys ir veikla;
- 11. Pareigybių aprašai: mokyklos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos mokykloje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal mokyklos nustatytą tvarką;
- 12. Nustato, kad mokyklos vadovas, gavęs pranešimą, dėl mokyklos darbuotojo patirto smurto ar patyčių, arba jis pats smurtauja ar tyčiojasi, šaukia dvišalę komisiją atvejui iširti.
- 13. Bendradarbiavimas: mokykla, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.
- 14. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:
 - 14.1. nuoseklus ir reguliarus mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas: ankstyvosios prevencijos ir socialinio emocinio ugdymo programos „Zipio draugai“ pagalba nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikimo, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;
 - 14.2. integruojant į ugdymo turinį alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programą;

- 14.3. integruojant į neformalųjį vaikų švietimą veiklas: vaikų folkloro studija „Daigelis“, studija „Anglų kalba linksmai“, Menų studija, studija „Darbštuoliukai“, VŠĮ „Ažuolo krepšinio mokykla“, organizuojamos prasmingos, bendruomeniškos, pilietiškumą, saviraišką skatinančios veiklos;
- 14.4. mokyklos pedagoginių darbuotojų profesinė kompetencija: pedagoginiai darbuotojai nuolat tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas;

III. POZITYVAUS MOKYKLOS MIKROKLIMATO KŪRIMAS

15. Mokyklos bendruomenės narių santykiai: mokykloje kuriama mokymo(si) aplinka, palanki asmenybės tobulėjimui, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai, puoselėjamos mokinių stiprybės ir galios, skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo mokyklos bendruomenei jausmai;
16. Nenutrūkstamas procesas: pozityvaus mokyklos mikroklimate kūrimas ir puoselėjimas yra nenutrūkstamas, cikliškas procesas, susidedantis iš nuoseklių etapų:
- 16.1. esamos situacijos įvertinimo: mokyklos vaiko gerovės komisija, vadovaudamasi mokyklos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais ar kitais pasirinktais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, mokyklos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;
- 16.2. mokyklos bendruomenės narių sąmoningumo didinimo ir įsitraukimo: pozityvaus mokyklos mikroklimate kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi mokyklos vadovas, mokyklos vaiko gerovės komisija, į šį procesą įsitraukia visi mokyklos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tariantis;
- 16.3. tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių ir prevencinių programų įgyvendinimo mikro klimatui gerinti planavimo: numatomos prevencijos ir intervencijos priemonės, siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių įtaką;
- 16.4. priemonių įgyvendinimo: mokyklos darbuotojai pagal pasiskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytas Priemones. Priemonių įgyvendinimą koordinuoja mokyklos vadovo paskirtas mokyklos darbuotojas;
- 16.5. priemonių veiksmingumo vertinimo: analizuojami pasiekti rezultatai, sėkmės veiksniai ir trukdžiai, numatomos galimybės tobulinti prevencines priemones.
17. Tėvų įtraukimas/įsitraukimas:
- 17.1. tėvų aktyvumo skatinimas: skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią mokymo(si) aplinką mokykloje, įtraukiant juos į Priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą mokyklai vietos bendruomenėje;
- 17.2. tėvų konsultavimas, informavimas: vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos mokykloje kūrimo klausimais.

IV. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

18. Smurto ir patyčių prevencija, intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos vadovas, VGK nariai, grupių auklėtojos, direktoriaus pavaduotojai ugdymui, o jos vykdyje dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

19. Lopšelio-darželio vadovas yra atsakingas už mokyklos Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.
20. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja Vaiko gerovės komisija, kuri kasmet:
 - 20.1. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, numato smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemones VGK veiklos programoje;
 - 20.2. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemones Vaiko gerovės komisijos posėdyje;
 - 20.3. teikia siūlymus vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos priemonių įgyvendinimo, įstaigos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;
 - 20.4. teikia siūlymus įtaigos vadovui dėl mokyklos Tvarkos aprašo tobulinimo;
 - 20.5. konsultuoja bendruomenės narius smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos klausimais.

V. PATYČIŲ IR SMURTO INTERVENCIJA

21. Visais smurto ir patyčių atvejais kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kiti ugdymo įstaigos darbuotojai nedelsdamas reaguoja:
 - 21.1. įsikiša pastebėjus smurtą ir patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus ir praneša įstaigos vadovui.
 - 21.2. jei nukentėjusiam reikia pagalbos, kreipiasi į įstaigos bendrosios praktikos slaugytoją.
 - 21.3. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) informuoja policiją ir VTAS.
 - 21.4. atvejis registruojamas patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 2), pateikiama užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias forma (priedas Nr.1).
 - 21.4.1. Pranešimų apie smurtą ir patyčias formos ir žurnalas saugomas medicinos kabinete pas dietistę;
22. Mokyklos vadovo įgaliotas asmuo:
 - 22.1. kasdien peržiūri registracijos žurnalą, peržiūri užregistruotus patyčių atvejus, juos įvertina ir informuoja įstaigos vadovą ir VGK;
 - 22.2. esant sudėtingam patyčių atvejui ar nepriežiūrai inicijuoja VGK narių pasitarimą, o prireikus ir VGK posėdį atvejui aptarti ir situacijai įvertinti ir, esant reikalui, kviečia į VGK posėdį vaiko tėvus;
 - 22.3. VGK posėdyje, įvertinus situaciją, rekomenduojamos sveikatos priežiūros ir psichologinė pagalbos;
 - 22.4. Kiekvieną pirmadienį, 8³⁰ val., vykdomi pasitarimai, kurių metu įstaigos vadovas informuojamas apie smurto ir patyčių situaciją ugdymo įstaigoje per praėjusią savaitę.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Visi dokumentai, esantys vaiko/mokinio asmens byloje ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA

..... /

Pranešimo data / Registracijos Nr.

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias/ smurtą:	
Kada įvyko patyčios/ smurto atvejis (data, val.):	
Kur įvyko (vieta):	

Kokia patyčių/ smurto (pabraukti) forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:

- Fizinė: vaiko užgauliojimas veiksmais.
- Žodinė :pravardžiavimas, grasinimas, ujjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas).
- Socialinė: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas.
- Kibernetinė: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje.
- Fizinis smurtas: tyčiniai fiziniai veiksmai, sukeltiantys vaikui skausmą, darantys žalą arba keliantys pavojų jo gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui.
- Psichologinis smurtas: pastovus vaiko poreikių netenkinimas, nuolatinis vaiko atstovo pagal įstatymą bendravimo su vaiku pobūdis, kuris žalingai veikia vaiko asmenybę ir trikdo jo asmenybės raidą (žeminimas, vaiko ignoravimas, nesirūpinimas poreikiais ir kt.);
- Seksualinis smurtas.
- Nepriežiūra: fizinis, emocinis, socialinis apleistumas (nesirūpinimas vaiko maistu, apranga, higiena, sveikata, netenkinami psichologiniai poreikiai.).

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Bendruomenės nario, <u>patyrusio smurtą ar patyčias</u> vardas, pavardė,	
Bendruomenės nario, <u>kuris tyčiojosi ar smurtavo</u> vardas, pavardė,	

Išsamesnė informacija apie įvykį, trumpas faktais pagrįstas įvykio aprašymas

--

PATYČIŲ IR SMURTO ATVEJŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

El. nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė	Smurto ir patyčių pobūdis:	Smurtą patiriantis asmuo	Smurtaujantis asmuo	Pastabos

